

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Β' ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΟΤΕΧΝΙΚΗΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΣΧΕΔΙΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΝΟΜΩΝ

ΕΚΘΕΣΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ

«Μέτρα για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης κατά την τελική χρήση, ενεργειακές υπηρεσίες και άλλες διατάξεις»

I. Γενικά

Με τις διατάξεις του προτεινόμενου νομοσχεδίου ενσωματώνεται στο ελληνικό δίκαιο η Οδηγία 2006/32/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5.4.2006, για την ενεργειακή απόδοση κατά την τελική χρήση και τις ενεργειακές υπηρεσίες, και για την κατάργηση της Οδηγίας 93/76/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 13.9.1993 για τον περιορισμό των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα με τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης, και ρυθμίζονται λοιπά θέματα αρμοδιότητας του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής.

Όπως επισημαίνεται στο προοίμιο της Οδηγίας, εντός της Κοινότητας υφίσταται η ανάγκη να βελτιωθεί η ενεργειακή απόδοση κατά την τελική χρήση, η διαχείριση της ζήτησης ενέργειας και η προώθηση της παραγωγής ανανεώσιμης ενέργειας, επειδή είναι σχετικώς περιορισμένες οι δυνατότητες, βραχυπροθέσμως ή μεσοπροθέσμως, κάθε άλλης επιρροής στους όρους του ενεργειακού εφοδιασμού και στις συνθήκες διανομής, είτε με αύξηση της δυναμικότητας είτε με βελτίωση της μεταφοράς και της διανομής της ενέργειας. Η βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης κατά την τελική χρήση θα συμβάλει στη βελτίωση της ασφάλειας του ενεργειακού εφοδιασμού, στη μείωση της κατανάλωσης πρωτογενούς ενέργειας, στον περιορισμό των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και άλλων αερίων που προκαλούν το φαινόμενο του θερμοκηπίου και, συνεπώς, στην πρόληψη των επικίνδυνων μεταβολών του κλίματος. Περαιτέρω, η βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης κατά την τελική χρήση θα καταστήσει δυνατή την εκμετάλλευση του ε-

ξοικονομούμενου ενεργειακού κόστους με οικονομικώς αποτελεσματικό τρόπο. Τα μέτρα βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης μπορούν να οδηγήσουν σε εξοικονόμηση ενέργειας, βοηθώντας έτσι την Κοινότητα να μειώσει την εξάρτησή της από τις εισαγωγές ενέργειας. Επιπλέον, η στρόφη προς τεχνολογίες με καλύτερη ενεργειακή απόδοση μπορεί να ενισχύσει την καινοτομία και την ανταγωνιστικότητα της Κοινότητας, όπως υπογραμμίζεται στη στρατηγική της Λισσαβόνας (βλ. σκέψεις 1, 2 και 3 του Προοιμίου). Σημειώνεται ότι η εν λόγω Οδηγία τροποποιήθηκε από τις διατάξεις του Κανονισμού (ΕΚ) 1137/2008 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 22.10.2008 για την προσαρμογή στην απόφαση 1999/468/ΕΚ του Συμβουλίου ορισμένων πράξεων που υπόκεινται στη διαδικασία του άρθρου 251 της συνθήκης, όσον αφορά την κανονιστική διαδικασία με έλεγχο - Προσαρμογή στην κανονιστική διαδικασία με έλεγχο - Μέρος Ι (Βλ. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ παρ. 9.14 με τις διατάξεις της οποίας αντικαταστάθηκαν τα άρθρα 15 και 16 της Οδηγίας).

Συμφώνως προς την Αιτιολογική Έκθεση, σκοπός του προτεινόμενου Νοχ είναι, αφενός ο περιορισμός των εκπομπών αερίων που προκαλούν το φαινόμενο του θερμοκηπίου και αφετέρου, η ενίσχυση της ασφάλειας του ενεργειακού εφοδιασμού της χώρας. Συγκεκριμένως, το νέο νομοσχέδιο στοχεύει στη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης, κατά την τελική χρήση, με οικονομικώς αποτελεσματικούς τρόπους, μέσω κατάλληλων μέτρων και κινήτρων και με την άρση των οικονομικών, νομικών και θεσμικών εμποδίων. Επίσης, στοχεύει στη δημιουργία κατάλληλων συνθηκών για την εύρυθμη ανάπτυξη της αγοράς ενεργειακών υπηρεσιών και παροχής μέτρων βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης στους τελικούς καταναλωτές (βλ. και άρθρο 1 του Νοχ).

Το Νοχ αποτελείται από πέντε Κεφάλαια και 22 άρθρα. Ειδικότερα, με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Α' (άρθρα 1-3) καθορίζεται ο σκοπός του Νοχ και το πεδίο εφαρμογής του (άρθρα 1 και 2) και προσδιορίζεται η έννοια των όρων που αναφέρονται στις διατάξεις του για την εφαρμογή του (άρθρο 3).

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Β' (άρθρα 4-8), μεταξύ άλλων, θεσπίζεται, για την χρονική περίοδο μέχρι το τέλος του έτους 2016, εθνικός ενδεικτικός στόχος εξοικονόμησης ενέργειας σε ποσοστό 9% της μέσης ετήσιας τελικής ενεργειακής κατανάλωσης, ο οποίος αποτυπώνεται στα Σχέδια Δράσης Ενεργειακής Απόδοσης (Σ.Δ.Ε.Α.) (άρθρο 4), και καθορίζεται η μεθοδολογία υπολογισμού του (άρθρο 5). Προβλέπεται ότι, για την επίτευξη του εθνικού ενδεικτικού στόχου, λαμβάνονται οικονομικώς εφικτά, εύλογα και αποδοτικά μέτρα βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης στο πλαίσιο υλοποίησης Σχεδίων Δράσης Ενεργειακής Απόδοσης (Σ.Δ.Ε.Α.). Τα εν λόγω

Σχέδια υποβάλλονται στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και καθορίζεται το περιεχόμενό τους. Περαιτέρω, προβλέπεται η θέσπιση, με κοινή υπουργική απόφαση η οποία κοινοποιείται προς έγκριση στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, χρηματοοικονομικών μέσων ή/και άλλων κινήτρων για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης κατά την τελική χρήση (άρθρο 6). Ορίζεται το Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής ως υπεύθυνος φορέας για τον γενικό έλεγχο και την επίβλεψη της υλοποίησης των ενεργειών προς επίτευξη του εθνικού ενδεικτικού στόχου εξοικονόμησης ενέργειας μέσω της παροχής ενεργειακών υπηρεσιών και άλλων μέτρων βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης (άρθρο 7). Παρέχεται εξουσιοδότηση για την έκδοση κοινών υπουργικών αποφάσεων σχετικώς με τη σταδιακή εφαρμογή του συστήματος ενεργειακής διαχείρισης και τα μέτρα τα οποία θα πρέπει να ληφθούν στο Δημόσιο και τον ευρύτερο Δημόσιο τομέα για τη συστηματική και συνεχή βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης (άρθρο 8).

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Γ' (άρθρα 9-15), μεταξύ άλλων, θεσπίζονται υποχρεώσεις των διανομέων ενέργειας, των διαχειριστών δικτύων διανομής και των επιχειρήσεων λιανικής πώλησης ενέργειας, και παρέχεται η δυνατότητα σύστασης, με προεδρικό διάταγμα, Ταμείου για την επιδότηση προγραμμάτων και άλλων μέτρων βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης, με σκοπό την εξυπηρέτηση των στόχων της εθνικής ενεργειακής πολιτικής για ορθολογική χρήση και εξοικονόμηση ενέργειας (άρθρο 9), και προβλέπεται η σύσταση Μητρώου Επιχειρήσεων Ενεργειακών Υπηρεσιών (άρθρο 10). Επίσης, παρέχεται δυνατότητα σύναψης εκούσιων συμφωνιών μεταξύ ιδιωτικών φορέων και φορέων του δημοσίου ή μεταξύ ιδιωτικών φορέων με σκοπό τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης τομέων τελικής κατανάλωσης ενέργειας (άρθρο 11) και θεσπίζονται ρυθμίσεις σχετικώς με την παροχή πληροφοριών στους ενδιαφερόμενους φορείς της αγοράς (άρθρο 12), την κατάρτιση, κατά την τιμολόγηση της μεταφοράς και της διανομής ενέργειας των στοιχείων τα οποία προκαλούν άσκοπη αύξηση του όγκου της μεταφερόμενης ή διανεμόμενης ενέργειας (άρθρο 13), τους διενεργούμενους από Ε.Ε.Υ., ενεργειακούς επιθεωρητές ή συστήματα εκούσιων συμφωνιών ενεργειακούς ελέγχους (άρθρου 14) και την παροχή στους τελικούς καταναλωτές ατομικών μετρητών που απεικονίζουν την πραγματική ενεργειακή τους κατανάλωση (άρθρο 15).

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Δ' (άρθρα 16-18) θεσπίζονται λοιπές διατάξεις οι οποίες, μεταξύ άλλων, καθιερώνουν τις Συμβάσεις Ενεργειακής Απόδοσης (άρθρο 16) και ορίζεται το πλαίσιο προώθησης των απαραίτητων ρυθμίσεων για την εφαρμογή των διατάξεων που αφορούν τις Πράσινες Δημόσιες Συμβάσεις (άρθρο 18),

Τέλος, με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Ε΄ (άρθρα 19-21) παρατίθενται οι τροποποιούμενες και οι καταργούμενες διατάξεις (άρθρα 19 και 20) και ρυθμίζονται θέματα του προσωπικού της Γενικής Γραμματείας Χωροταξίας και Αστικού Περιβάλλοντος (άρθρο 21).

II. Παρατηρήσεις επί των επιμέρους άρθρων του Νσχ

1. Επί του άρθρου 3

α) Για λόγους συντακτικής αρτιότητας και πιστής απόδοσης του κειμένου της Οδηγίας ο ορισμός της περίπτωσης γ) του παρόντος άρθρου «Βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης» θα ήταν, ενδεχομένως, ορθότερο να αντικατασταθεί ως εξής: «Η βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης κατά την τελική χρήση λόγω τεχνολογικών αλλαγών, αλλαγών στη συμπεριφορά των τελικών καταναλωτών ή/και οικονομικών αλλαγών».

β) Συμφώνως προς την περ. ια) του παρόντος άρθρου ως «Χρηματοδότηση από Τρίτους» ορίζεται «Η συμφωνία, στην οποία συμμετέχει τρίτος, επιπλέον του προμηθευτή ενέργειας και του δικαιούχου, ο οποίος χρηματοδοτεί το μέτρο βελτίωσης της ενεργειακής υπηρεσίας και για το σκοπό αυτό χρεώνει ποσό ισοδύναμο προς μέρος της εξοικονόμησης ενέργειας που επιτυγχάνεται μέσω του μέτρου αυτού. Ο εν λόγω τρίτος μπορεί να είναι ή όχι η ΕΕΥ». Για λόγους σαφήνειας και πιστής απόδοσης του κειμένου της Οδηγίας θα ήταν ενδεχομένως χρήσιμο η φράση «(...)και για το σκοπό αυτό χρεώνει ποσό ισοδύναμο προς μέρος της εξοικονόμησης ενέργειας (...)» να αντικατασταθεί ως εξής: «(...) και για τον σκοπό αυτό χρεώνει τον δικαιούχο με ποσό ισοδύναμο προς μέρος της εξοικονόμησης ενέργειας (...)».

γ) Στην περ. ιθ) του παρόντος διατυπώνεται ο ορισμός της έννοιας του όρου «Λευκά πιστοποιητικά» ως «πιστοποιητικά τα οποία εκδίδονται από ανεξάρτητους φορείς που πιστοποιούν και επιβεβαιώνουν την εξοικονόμηση ενέργειας που προκύπτει ως αποτέλεσμα εφαρμογής μέτρων βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης». Για λόγους σαφήνειας και αποφυγής πιθανών δυσχερειών στην εφαρμογή του παρόντος θα ήταν ενδεχομένως χρήσιμο να εξειδικευθεί περαιτέρω ο όρος «ανεξάρτητοι φορείς».

2. Επί του άρθρου 6

Στις διατάξεις του προτεινόμενου άρθρου γίνεται αναφορά στα Σχέδια Δράσης Ενεργειακής Απόδοσης (Σ.Δ.Ε.Α.) τα οποία υποβάλλονται στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Για λόγους σαφήνειας θα ήταν ενδεχομένως σκόπιμο να διευκρινισθεί ρητώς κατά πόσον ο υπεύθυνος φορέας για τη σύνταξη, παρακολούθηση και υποβολή στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή των εν λόγω Σχεδίων θα είναι το Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, στο πλαίσιο των ρυθμίσεων της παρ. 1 του άρθρου 7 του Νσχ.

3. Επί του άρθρου 11

Συμφώνως προς το άρθρο 11 παρ. 1 εδ. α' Νοσχ «Για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης τομέων τελικής κατανάλωσης ενέργειας συνάπτονται εκούσιες συμφωνίες μεταξύ ιδιωτικών φορέων ή μεταξύ αυτών και φορέων του δημοσίου ή υιοθετούνται άλλα σχήματα προσανατολισμένα στην αγορά, όπως τα λευκά πιστοποιητικά».

α) Οι συμφωνίες αυτές χαρακτηρίζονται από το Νοσχ ως «εκούσιες συμφωνίες», προφανώς κατ' αντιδιαστολή προς τις συμβάσεις προσχώρησης ή τις αναγκαστικές συμβάσεις (π.χ., συμβάσεις καταναλωτών με επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας). Ούτως ή άλλως, η ΑΚ 361 καθιερώνει τον κανόνα της ελευθερίας των συμβάσεων, στο πλαίσιο της οποίας καθένας είναι ελεύθερος αφενός να συνάπτει ή να μη συνάπτει σύμβαση με ορισμένο αντισυμβαλλόμενο και, αφετέρου, να προσδιορίζει το περιεχόμενο της σύμβασης αυτής. Εξαίρεση, βεβαίως, ισχύει στις περιπτώσεις όπου ο νόμος ορίζει διαφορετικώς, π.χ. για λόγους προστασίας του ασθενέστερου συμβαλλομένου ή για λόγους προστασίας του δημόσιου συμφέροντος.

Ωστόσο, στο επόμενο εδάφιο του ίδιου άρθρου ορίζεται ότι οι ως άνω «εκούσιες» συμβάσεις υποβάλλονται προς «αξιολόγηση» στο Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, από το οποίο «εποπτεύονται, μέσω της υποβολής τακτικών εκθέσεων για την επίτευξη του προβλεπόμενου στόχου ή για τυχόν αναθεωρημένα ή και πρόσθετα μέτρα, όταν οι στόχοι δεν επιτυγχάνονται ή δεν αναμένεται να επιτευχθούν». Για λόγους σαφήνειας θα ήταν ενδεχομένως σκόπιμο να διευκρινισθεί κατά πόσον η προτεινόμενη διάταξη παρέχει στον αρμόδιο Υπουργό δυνατότητα διαπλαστικής επέμβασης και αναμόρφωσης του περιεχομένου της σύμβασης, όποτε ο όρος «εκούσια σύμβαση» δεν είναι απολύτως ακριβής, δεδομένου ότι το εκούσιο αφορά ουσιαστικώς μόνο τη σύναψη ή μη της σύμβασης.

β) Επειδή, συμφώνως προς την Οδηγία, η σύναψη τέτοιων συμφωνιών αποτελεί μέτρο δια του οποίου επιχειρείται η εξασφάλιση συγκεκριμένου αποτελέσματος ισοδύναμου προς τις απαιτήσεις του στοιχείου α) της παρ. 2 του άρθρου 6 της Οδηγίας, θα ήταν, ενδεχομένως, σκόπιμο να αναφερθεί ειδικώς το εν λόγω επιδιωκόμενο αποτέλεσμα ως σκοπός αυτών των συμφωνιών στην προτεινόμενη διάταξη του Νοσχ, η οποία, συμφώνως προς την Αιτιολογική Έκθεση, ενσωματώνει το άρθρο 6 παρ. 2 β) της Οδηγίας.

γ) Στην παρ. 2 του προτεινόμενου άρθρου, το οποίο αφορά τις εκούσιες συμβάσεις, ορίζεται ότι: «Με την επιφύλαξη της προστασίας των προσωπικών δεδομένων και των εμπορικά ευαίσθητων πληροφοριών που περιέχονται σε αυτές, οι ανωτέρω συμφωνίες δημοσιεύονται πριν από την εφαρμογή τους στον ειδικό διαδικτυακό χώρο του άρθρου 12 που τηρείται στο Υ-

πουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής και περιλαμβάνουν πρόσκληση προς τους ενδιαφερόμενους για την υποβολή παρατηρήσεων, σύμφωνα και με τα οριζόμενα στο επόμενο άρθρο». Σχετικώς θα πρέπει να διευκρινισθεί κατά πόσον στον ως άνω αναφερόμενο διαδικτυακό χώρο θα δημοσιεύεται το σχέδιο τέτοιας συμφωνίας, οπότε το τελικό κείμενο θα διαμορφώνεται μετά την υποβολή των σχετικών παρατηρήσεων, ή θα αναρτάται το κείμενο της συμφωνίας στην τελική του μορφή μετά τη σύναψή της. Θα πρέπει δε συναφώς να διευκρινισθεί, για την περίπτωση που η ως άνω «πρόσκληση προς τους ενδιαφερόμενους για την υποβολή παρατηρήσεων» γίνεται μετά τη σύναψη της συμφωνίας, εάν η σχετική διαδικασία είναι δυνατόν να οδηγεί σε τροποποίηση του περιεχομένου της και υπό ποιους όρους.

4. Επί του άρθρου 13

Με την προτεινόμενη ρύθμιση προβλέπεται δυνατότητα επιβολής στους κατόχους των αδειών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας του ν. 2773/1999 και στις επιχειρήσεις φυσικού αερίου του ν. 4328/2005 υποχρεώσεων σχετικώς με την παροχή υπηρεσιών κοινής ωφέλειας που αφορούν την ενεργειακή αποδοτικότητα, κατά τις διαδικασίες των άρθρων 28 του ν. 3426/2005 και 3428/2005.

Στις παραπεμπόμενες διατάξεις ορίζεται ότι:

α) «Με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης, η οποία εκδίδεται εντός προθεσμίας έξι (6) μηνών από τη δημοσίευση του νόμου αυτού, δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και κοινοποιείται στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, καθορίζονται οι υπηρεσίες κοινής ωφέλειας και οι κάτοχοι άδειας που χορηγείται κατά τις διατάξεις του ν. 2773/1999, οι οποίοι υποχρεούνται να παρέχουν τις υπηρεσίες αυτές» (άρθρο 28 παρ. 1 του ν. 3426/2005).

β) «Με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης, η οποία εκδίδεται μετά από γνώμη της Π.Α.Ε., δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και κοινοποιείται στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, επιβάλλονται υποχρεώσεις παροχής υπηρεσιών κοινής ωφέλειας στους κατόχους αδειών, σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου αυτού» (άρθρο 34 παρ.4 του ν. 3426/2005). «Με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης, η οποία εκδίδεται μετά από γνώμη της Π.Α.Ε. και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, μπορεί να επιβάλλονται στους κατόχους αδειών πρόσθετες υποχρεώσεις, εφόσον συντρέχουν ειδικές συνθήκες και έκτακτες περιστάσεις που ανάγονται, ιδίως, στην εθνική άμυνα και δημόσια ασφάλεια, καθώς και σε ακραία καιρικά φαινόμενα ή άλλες αντίξοες κλιματολογικές συνθήκες» (άρθρο 34 παρ. 5 του ν. 3426/2005).

Κατ' εξουσιοδότηση των ανωτέρω νόμων, έχει εκδοθεί η υ.α. Δ1/Α/5815

(ΦΕΚ Β' 464/19.4.2010), στο άρθρο 12 παρ. 2 της οποίας ορίζεται ότι «Ειδικά στην περίπτωση επιβολής υποχρεώσεων παροχής υπηρεσιών κοινής ωφέλειας, σύμφωνα με την παράγραφο 4 του άρθρου 34 του Νόμου, η Ρ.Α.Ε., προκειμένου να διαμορφώσει τη γνώμη της, θέτει σε δημόσια διαβούλευση σχέδιο γνωμοδότησης και θέτει προθεσμία όχι μικρότερη των δεκαπέντε (15) ημερών, εντός της οποίας, κάθε πρόσωπο που έχει έννομο συμφέρον δύναται να υποβάλλει Αντιρρήσεις ή να εκθέσει τις απόψεις του». Έχει επίσης εκδοθεί η υ.α. ΠΔ5/ΗΛ/Β/Φ1Β/12924 (ΦΕΚ Β' 1040/25.6.2007), με την οποία καθορίσθηκαν ως υποχρεώσεις κοινής ωφέλειας α) η παροχή ηλεκτρικής ενέργειας στους καταναλωτές των Μη διασυνδεδεμένων Νησιών και των Απομονωμένων Μικροδικτύων, με τιμολογήσεις ίδιες, ανά κατηγορία καταναλωτή, με αυτές του Διασυνδεδεμένου Συστήματος και β) η παροχή ηλεκτρικής ενέργειας με ειδικό τιμολόγιο στους πολύτεχνους καταναλωτές, όπως αυτοί προσδιορίζονται βάσει της κείμενης Νομοθεσίας (άρθρο 1). Η σχετική υ.α. εκδόθηκε λαμβανομένου υπόψη του ότι «οι Υπηρεσίες Κοινής Ωφέλειας (Υ.Κ.Ω.) αποβλέπουν σε θέματα ασφάλειας, συμπεριλαμβανομένης της ασφάλειας του εφοδιασμού τακτικής παροχής, ποιότητας και τιμών παροχής, καθώς και προστασίας του περιβάλλοντος, συμπεριλαμβανομένης της προστασίας του κλίματος και της ενεργειακής αποδοτικότητας», ότι «για λόγους κοινωνικής συνοχής, είναι αναγκαία η παροχή ηλεκτρικής ενέργειας όμοιων χαρακτηριστικών από άποψη ποιότητας και τιμής σε καταναλωτές με τα ίδια χαρακτηριστικά κατανάλωσης. Για το λόγο αυτό, οι καταναλωτές των μη διασυνδεδεμένων νησιών δικαιούνται να απολαμβάνουν ηλεκτρική ενέργεια σε τιμή και ποιότητα ανάλογη με αυτήν που παρέχεται στο διασυνδεδεμένο σύστημα» και ότι «υφίστανται κοινωνικές ομάδες οι οποίες, για αντικειμενικούς λόγους, έχουν αυξημένη κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας, η δε κάλυψη του σχετικού κόστους δεν πρέπει να αποτελεί ανασταλτικό παράγοντα για την ενίσχυση του βιοτικού τους επιπέδου» βλ. ανωτέρω υ.α., σημ. 5, 7 και 8).

Εξ άλλου στο άρθρο 28 παρ. 1 του ν. 2773/1999 είχε προβλεφθεί η θέσπιση Κανονισμού Αδειών, με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης, μετά από γνώμη της Ρ.Α.Ε., με τον οποίο θα ρυθμίζονται, μεταξύ άλλων, οι ειδικότεροι όροι και προϋποθέσεις χορήγησης των αδειών παραγωγής, αποκλειστικότητας της κυριότητας του Συστήματος, διαχείρισης του Συστήματος, αποκλειστικότητας της κυριότητας και διαχείρισης του Δικτύου και προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας, που μπορεί να αναφέρονται και στις υποχρεώσεις παροχής υπηρεσιών κοινής ωφέλειας. Περαιτέρω, στην παρ. 3 του ίδιου άρθρου προβλέπεται ότι «Με αποφάσεις του Υπουργού Ανάπτυξης που δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, μπορούν να επιβάλλονται στους κα-

τόχους αδειών του νόμου αυτού πρόσθετες υποχρεώσεις: α) Για να διασφαλιστεί η παροχή υπηρεσιών κοινής ωφέλειας προκειμένου να κατοχυρώνεται η ασφάλεια του εφοδιασμού, η τακτική παροχή, η ποιότητα, οι τιμές, η προστασία των καταναλωτών και η προστασία περιβάλλοντος, στο πλαίσιο μακροπρόθεσμου ενεργειακού σχεδιασμού. Στις υποχρεώσεις αυτές ενδεικτικά περιλαμβάνονται η ενιαία τιμολόγηση στο σύνολο της χώρας για ορισμένες κατηγορίες πελατών ηλεκτρικής ενέργειας, καθώς και ειδικά τιμολόγια ή όροι για κατηγορίες ή περιπτώσεις πελατών που χρήζουν ιδιαίτερης μεταχείρισης. Οι υποχρεώσεις αυτές πρέπει να ορίζονται σαφώς, να είναι διαφανείς, αμερόληπτες και επαληθεύσιμες».

Κατ' εξουσιοδότηση των ανωτέρω εκδόθηκαν οι υ.α. Δ5/ΗΛ/Β/Φ1/11061 (ΦΕΚ Β' 825/16.06.2005) σχετικώς με Οικονομικά κίνητρα σε καταναλωτές για τη μείωση της ζήτησης ισχύος τον Ιούλιο του 2005 και Δ5/ΗΛ/Β/Φ29/22891 (ΦΕΚ Β' 1908 23.12.2004) σχετικώς με το Ειδικό Τιμολόγιο Οικιακής Χρήσεως για τις Πολύτεχνες Οικογένειες. Προκειμένου περί της Δ.Ε.Η., εξ άλλου, προβλέφθηκε ότι «οφείλει να τηρεί τις αποφάσεις του Υπουργού Ανάπτυξης που εκδίδονται σύμφωνα με το άρθρο 28 παρ. 3 του Ν. 2773/1999, όπως αυτό ισχύει, με τις οποίες επιβάλλονται πρόσθετες υποχρεώσεις και να λαμβάνει κάθε αναγκαίο μέτρο για την εφαρμογή των αποφάσεων αυτών» [άρθρο δεύτερο παρ. 16 (α) της υ.α. Α.Π.Δ5/Β/Φ1/οικ.1085 (ΦΕΚ Β' 92/31.1.2002, σχετικώς με τους όρους και τους περιορισμούς της ενιαίας άδειας παραγωγής που χορηγείται στη Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού Α.Ε.)].

Σχετικώς σημειώνονται τα εξής:

Η παροχή υπηρεσιών κοινής ωφέλειας συνδέεται προς τη διασφάλιση στο κοινωνικό σύνολο αγαθών ζωτικής σημασίας, όπως είναι η ύδρευση, η ενέργεια και οι επικοινωνίες (βλ., επί παραδείγματι, ΣτΕ Πρακτικό Επεξεργασίας 158/1992). Ο όρος «υπηρεσίες κοινής ωφέλειας» δεν απαντά στη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (όπου πρβλ. τον όρο «υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος», άρθρα 14 και 106 παρ. 2 της Ενοποιημένης απόδοσης της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αναλυτικώς για τον όρο, βλ. Αστ. Πλιάκο, Δίκαιο Ευρωπαϊκής Ένωσης, ΙΙ, Περί Ελευθεριών, 2006, σελ. 248-263 και Β. Σκουρή, Ερμηνεία των Συνθηκών για την Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ευρωπαϊκή Κοινότητα, σελ. 321- 325 και 746-750). Κατά την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ο όρος καλύπτει υπηρεσίες εντός και εκτός της αγοράς, τις οποίες οι δημόσιες αρχές ταξινομούν ως κοινής ωφέλειας και για τις οποίες επιβάλλουν υποχρεώσεις δημόσιας υπηρεσίας (βλ. Ανακοίνωση της Επιτροπής, Οι υπηρεσίες κοινής ωφέλειας στην Ευρώπη, Παράρτημα ΙΙ, COM 580/20.9.2000).

Η Οδηγία 2003/54/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26.2003, σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και την κατάργηση της οδηγίας 96/92/ΕΚ (ΕΕ L 176/15.7.2003, σελ. 0037–0056), προβλέπει στο άρθρο της 3 παρ. 2 ότι «Τηρώντας πλήρως τις οικείες διατάξεις της συνθήκης, και ιδίως το άρθρο 86, τα κράτη μέλη μπορούν να επιβάλλουν στις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας, χάριν του γενικού οικονομικού συμφέροντος, υποχρεώσεις παροχής υπηρεσιών κοινής ωφέλειας οι οποίες μπορούν να αφορούν την ασφάλεια, συμπεριλαμβανομένης της ασφάλειας του εφοδιασμού, την τακτική παροχή, την ποιότητα και τις τιμές παροχής, καθώς και την προστασία του περιβάλλοντος, συμπεριλαμβανομένης της προστασίας του κλίματος και της ενεργειακής αποδοτικότητας. Οι υποχρεώσεις αυτές πρέπει να ορίζονται σαφώς, να είναι διαφανείς, αμερόληπτες και επαληθεύσιμες, και να διασφαλίζουν την ισότιμη πρόσβαση των επιχειρήσεων ηλεκτρικής ενέργειας της Ε.Ε. στους εθνικούς καταναλωτές. Όσον αφορά την ασφάλεια του εφοδιασμού, την ενεργειακή αποδοτικότητα/διαχείριση της ζήτησης και για την επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων, σύμφωνα με την παρούσα παράγραφο, τα κράτη μέλη μπορούν να εφαρμόσουν μακροπρόθεσμο προγραμματισμό, λαμβάνοντας υπόψη το ενδεχόμενο τρίτα μέρη να ζητήσουν πρόσβαση στο δίκτυο».

Υπό την ισχύουσα νομοθεσία, οι υπηρεσίες φαίνεται να κατηγοριοποιούνται σε δύο κυρίως ομάδες, εκείνες που επιβάλλονται για κοινωνικούς λόγους και εκείνες που επιβάλλονται για την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και την εξασφάλιση παροχής όμοιας ποιότητας προϊόντος σε όλους τους καταναλωτές. Ειδικότερα, με αποφάσεις του αρμόδιου υπουργού ρυθμίζονται ζητήματα όπως η καταρχήν επιβολή ειδικών υποχρεώσεων κοινής ωφέλειας στους κατόχους αδείας, περαιτέρω δε ο καθορισμός της μεθοδολογίας υπολογισμού του ανταλλάγματος που οφείλεται στους κατόχους αδείας που παρέχουν υπηρεσίες κοινής ωφέλειας και το ύψος του εκάστοτε οφειλόμενου ανταλλάγματος [βλ., επί παραδείγματι, υ.α. Δ5/ΗΛ/Β/Φ.1.16/27/οικ. 2528 (ΦΕΚ Β΄ 189/25.2.2010) σχετικά με τον υπολογισμό του Ετήσιου Ανταλλάγματος για την κάλυψη των δαπανών παροχής Υπηρεσιών Κοινής Ωφέλειας για το έτος 2009 και Δ5/ΗΛ/Β/Φ.1.16/11/οικ. 2829 (ΦΕΚ Β΄ 189/25.2.2010) σχετικά με τους συντελεστές επιμερισμού του Ετήσιου Ανταλλάγματος για κάλυψη δαπανών παροχής Υπηρεσιών Κοινής Ωφέλειας (Υ.Κ.Ω.) και χρεώσεις ανά κατηγορία Πελατών για το έτος 2010]. Σημειώνεται όμως ότι, κατά την άποψη εκπροσώπου της θεωρίας, ο προσδιορισμός των υπηρεσιών κοινής ωφέλειας, λαμβανομένων υπόψη της ιδιαιτέρως σύνθετης διαδικασίας παραγωγής, μεταφοράς και διανομής της ενέρ-

γειας και τον αριθμό των ενδιάμεσων ενεργειών που απαιτούνται κατά τα διάφορα στάδια της παραγωγικής διαδικασίας, είναι ιδιαίτερως δύσκολος όταν γίνεται με γνώμονα αποκλειστικώς το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα από την παροχή αυτών των υπηρεσιών, δίχως να συνυπολογίζονται και οι ανωτέρω παράγοντες, για τον λόγο αυτό και προτείνεται η εφαρμογή του κριτηρίου του ιδιώτη επενδυτή (η δυνατότητα, δηλαδή, των κατόχων αδειών να προσφέρουν με εμπορικά κριτήρια τις υπηρεσίες, εξετάζοντας εάν η παροχή τους εξασφαλίζει τις αποδεκτές αποδόσεις επί των επενδεδυμένων κεφαλαίων ή κατ' ελάχιστον καλύπτει τα οργανικά έξοδα (αναλυτικώς, βλ. Θ. Φορτσάκη, Δίκαιο της Ενέργειας, 2009, σελ. 59-69. Σχετικώς, βλ., μεταξύ άλλων, Χ. Συνοδινό, Απελευθέρωση των μονοπωλίων παροχής υπηρεσιών κοινής ωφέλειας και κοινοτικό δίκαιο, ΔΕΕ 2000, σελ. 1073 επ., Α. Μεταξά, Κρατικές αντισταθμίσεις για παροχή υπηρεσιών κοινής ωφέλειας: Η νεότερη τοποθέτηση του Δ.Ε.Κ. σε μία επίκαιρη και πρακτικά σημαντική προβληματική, ΕΔΔΔ 2004, σελ. 186 επ.).

5. Επί των άρθρων 14 παρ. 1 και 20

Για λόγους ομοιομορφίας θα ήταν ενδεχομένως σκόπιμο να επιλεγεί είτε η ημερομηνία υπογραφής των υπουργικών αποφάσεων, ήτοι 8.7.1999, 30.3.2010 και 30.7.1998, αντιστοίχως, είτε η ημερομηνία δημοσίευσής τους στο Φ.Ε.Κ., ήτοι 27.7.1999, 9.4.2010 και 19.8.1998, αντιστοίχως.

6. Επί του άρθρου 18

Ο όρος οικολογικές ή πράσινες δημόσιες συμβάσεις αφορά τη συμπερίληψη περιβαλλοντικών παραμέτρων κατά τη σύναψη δημόσιων συμβάσεων προμηθειών, υπηρεσιών και έργων από τις αναθέτουσες αρχές, οι οποίες εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της νομοθεσίας περί του συντονισμού των διαδικασιών σύναψης δημόσιων συμβάσεων, έτσι ώστε να εξασφαλισθεί συνεχής πρόοδος στις περιβαλλοντικές επιδόσεις, με μείωση των δυσμενών επιπτώσεων επί του περιβάλλοντος και τη διατήρηση της οικονομικής βιωσιμότητας. Η συμπερίληψη, εξ άλλου, των περιβαλλοντικών παραμέτρων κατά την εκτίμηση της πλέον συμφέρουσας προσφοράς σε δημόσιο διαγωνισμό βασίζεται στη νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (Απόφαση Δ.Ε.Κ. της 17.9.2002, στην υπόθεση C 513-1999), ενώ οι οδηγίες 2004/17/EK και 2004/18/EK για τις δημόσιες συμβάσεις περιέχουν σχετικές ρυθμίσεις (βλ. Ελ. Τροβά και Π. Σκουρή, Οι οικολογικές δημόσιες συμβάσεις, Νόμος + Φύση, 2008, Ελ. Τροβά, Πράσινες ή οικολογικές και κοινοτικό δίκαιο, σε www.cres.gr/kape/publications/pdf/PROEE_/3.trova.pdf).

Σε πρόσφατη Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, εξ άλλου, ορίζεται

ότι, για τον σκοπό της εν λόγω Ανακοίνωσης, ως σύναψη πράσινων δημόσιων συμβάσεων νοοείται η διαδικασία με την οποία οι δημόσιες αρχές επιδιώκουν να συνάψουν συμβάσεις για αγαθά, υπηρεσίες και έργα με μικρότερες περιβαλλοντικές επιπτώσεις, σε σύγκριση με άλλα αγαθά, υπηρεσίες και έργα που επιτελούν την ίδια λειτουργία και τα οποία θα αποτελούσαν αντικείμενο της σύμβασης υπό άλλες συνθήκες [«Οι δημόσιες συμβάσεις στην υπηρεσία του περιβάλλοντος» (COM 400/16.7.2008)].

Αθήνα, 7.6.2010

Οι εισηγητές
Αθηνά Κοντογιάννη
Επιστημονική Συνεργάτις
[για την παρατήρηση 3 α)]

Δημήτριος Βασιλείου
Γεωργία Μακροπούλου
Ειδικοί Επιστημονικοί Συνεργάτες

Ο προϊστάμενος του Α΄ Τμήματος
Νομοτεχνικής Επεξεργασίας
Ξενοφών Παπαρρηγόπουλος
Αν. Καθηγητής
του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

Ο προϊστάμενος της Β΄ Διεύθυνσης
Επιστημονικών Μελετών
Αστέρης Πλιάκος
Αν. Καθηγητής του Οικονομικού
Πανεπιστημίου Αθηνών

Ο Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου
Κώστας Μαυριάς
Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών